

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

26.07.2018 № 70- рк/к

м. Харків

КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ»

61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2

Щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

За результатами розгляду ТОВ «Кайрос-Харків» від 18.03.2018 (вх. від 22.03.2018 № 1235/П-13) про порушення КП «Харківводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 03.05.2018 № 220 за ознаками вчинення КП «Харківводоканал» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 08.05.2018 № 75 – рп/к про початок розгляду справи № 1/02-53-18 (надалі - Справа).

В ході розгляду справи встановлено наступне.

КП «Харківводоканал» засноване Харківською міською радою, зареєстроване виконавчим комітетом Харківської міської ради 08.11.2011 за № 14801030017010649. Місцезнаходження КП «Харківводоканал»: 61013, м. Харків, вул. Шевченка, 2, ідентифікаційний код – 03361715.

Відповідно до нової редакції статуту КП «Харківводоканал» 2016 року, затвердженого заступником директора Департаменту економіки та комунального майна – начальником Управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради (надалі – Статут), метою діяльності КП «Харківводоканал» є здійснення виробничої, науково-дослідної та комерційної діяльності для повного та якісного задоволення потреб населення, суб'єктів господарювання в комунальних послугах, забезпечення водопостачання та водовідведення міста Харкова та групового водопостачання населених пунктів

Харківської області, здійснення заходів для поліпшення екологічної обстановки України, посилення зацікавленості та відповідальності за кінцеві результати діяльності з метою отримання відповідного прибутку.

Відповідно до Статуту КП «Харківводоканал» є юридичною особою, має самостійний баланс, валютні та інші рахунки в установах банків, знак для товарів та послуг, фірмовий бланк, круглу печатку та кутовий штамп зі своєю назвою та ідентифікаційним кодом.

Одним із видів діяльності КП «Харківводоканал» за КВЕД є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Харківводоканал» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництв), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання та водовідведення.

Отже, КП «Харківводоканал» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- КП «Харківводоканал» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Абзацом двадцять шостим статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання та водовідведення є послугою, яка не має замінників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання та водовідведення, конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 16.05.2012 № 286 «Про внесення змін до рішення виконавчого комітету Харківської міської ради від 23.12.1998 № 1407 «Про визначення виконавців послуг в житловому фонді міста»» КП «Харківводоканал» визначено виконавцем послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в місті Харкові.

Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є територія міста Харкова, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «Харківводоканал».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення визначено жовтень-грудень 2017 року та січень-червень 2018 року.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Харківводоканал» впродовж жовтня-грудня 2017 року та січня-червня 2018 року має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах території міста Харкова, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «Харківводоканал».

Пунктом 1 частини першої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що залежно від функціонального призначення

житлово-комунальні послуги поділяються, зокрема, на комунальні послуги (централізоване постачання холодної води, централізоване постачання гарячої води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), газо- та електропостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо).

Відповідно до статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» послуги з централізованого питного водопостачання та водовідведення надаються на підставі договору з підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням та /або централізованим водовідведенням.

Відповідно до абзацу другого пункту 1.1. Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених Наказом Мінжитлокомунгоспу від 27.06.2008 № 190, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (надалі – Правила № 190), ці Правила є обов'язковими для всіх юридичних осіб незалежно від форм власності і підпорядкування та фізичних осіб-підприємців, що мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи водопостачання та водовідведення, які безпосередньо приєднані до систем централізованого комунального водопостачання та водовідведення і з якими виробником укладено договір на отримання питної води, скидання стічних вод.

Відповідно до пункту 1.2. Правил № 190 технічні умови – комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам, зокрема щодо водопостачання, водовідведення.

Відповідно до пункту 3.8 Правил № 190 у разі запланованих змін у діяльності споживачів, якщо вони ведуть до зміни обсягів спожитої питної води та скиду стічних вод, споживачі надають виробнику заяву та відповідні документи для одержання додаткових технічних умов.

Заявник ТОВ «Кайрос-Харків» є юридичною особою, зареєстрованою 06.11.2013 (номер запису: 1 471 102 0000 026829), місцезнаходження: 62416, Харківська обл., Харківський район, смт Пісочин, вул. Шевченка, буд. 8. Ідентифікаційний код – 38967927. Основним видом діяльності ТОВ «Кайрос-Харків» є оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього (код за КВЕД 46.74).

Згідно з наданою ТОВ «Кайрос-Харків» інформацією у Заяві та копією договору оренди від 21.09.2017 № 21092017-А нежитлове приміщення за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4» використовуються ТОВ «Кайрос-Харків» для здійснення комерційної діяльності у якості офісу.

Представником КП «Харківводоканал» 27.09.2017 здійснено обстеження нежитлового приміщення за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4» відповідно до заяви попереднього власника приміщення ФОП Радкевича О.Д. від 27.09.2017 про розірвання договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення у зв'язку з продажем нежитлового приміщення за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4». В результаті обстеження приміщення

представником КП «Харківводоканал» встановлено знаходження в ньому ТОВ «Кайрос-Харків», якому видано припис: «В 5-дневный срок установить прибор учёта калибра 10. Получить и выполнить технические условия на водоснабжение и канализование. Выполнить проектную документацию на узел учёта, систему водоснабжения и канализования.» (мова оригіналу).

За інформацією КП «Харківводоканал», наданою листом від 29.05.2018 № 01.01.14/3139-18 (вх. від 30.05.2018 № 2319), при повторному обстеженні представником КП «Харківводоканал» 03.10.2017 стану водопровідних мереж встановлено, що засіб обліку знаходиться в неробочому стані, припис про заміну приладу обліку не виконано, водоспоживання здійснюється безобліково, у зв'язку з чим на ввіді у орендованому ТОВ «Кайрос-Харків» приміщенні був опломбований відключаючий вентиль у закритому положенні.

03.11.2017 ТОВ «Кайрос-Харків» звернулося до КП «Харківводоканал» за видачею технічних умов у збільшеному обсязі – 0,23 м³/добу згідно з пунктом 3.8 Правил № 190.

За поясненнями КП «Харківводоканал», для видачі технічних умов 07.11.2017 КП «Харківводоканал» здійснило технічне обстеження об'єкту та встановило, що каналізаційна труба, по якій здійснюється відвід каналізаційних стоків від об'єкту за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4», знаходиться в технічно-зношеному стані через довготривалу експлуатацію, та через збільшене навантаження на мережу санітарно-технічні показники стічних вод не будуть відповідати чинним нормативним вимогам, що, як наслідок, створить несприятливі умови та перешкоджатиме наданню послуг всім споживачам цього житлового будинку.

Надання КП «Харківводоканал» технічних умов є платною послугою. За інформацією КП «Харківводоканал», наданою листом від 06.04.2018 № 01.01-14/1944-18 (вх. № 1484) вартість послуги з підготовки та видачі технічних умов на підключення, приєднання об'єктів різних форм власності до внутрішньобудинкових мереж системи централізованого водопостачання та послуги з підготовки та видачі технічних умов на підключення, приєднання об'єктів різних форм власності до внутрішньобудинкових мереж системи централізованого водовідведення затверджена наказом КП «Харківводоканал» від 21.11.2017 № 1247 «Про затвердження калькуляцій вартості робіт з підготовки та видачі технічних умов» та складає по 525 грн відповідно.

Листом від 06.04.2018 № 01.01-14/1944-18 (вх. № 1484) КП «Харківводоканал» повідомило, що нежитлове приміщення за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4» раніше було приєднане до систем централізованого водопостачання, а також раніше для попередніх власників та/або користувачів приміщення вже видавалися технічні умови та виконавча документація на приєднання до систем вказаних приміщення.

Втім, за інформацією КП «Харківводоканал», наданою листом від 29.05.2018 № 01.01.14/3139-18 (вх. від 30.05.2018 № 2319), обсяг споживання води, заявлений ТОВ «Кайрос-Харків», складає 0,23 м.куб/доба, що є значно більшим у порівнянні з об'ємом, що споживався попереднім власником (ФОП Радкевичем О.Д.), а

отже, відповідно до пункту 3.8 Правил № 190 для ТОВ «Кайрос-Харків» є необхідність отримання додаткових технічних умов.

Так, КП «Харківводоканал» за формою, передбаченою додатком 1 до Правил № 190, розробило для ТОВ «Кайрос-Харків» технічні умови № 1699/ЮО-К від 13.11.2017 на приєднання (підключення) приміщень офісу до централізованої системи водовідведення м. Харкова за адресою: м. Харків, вул. Конєва, буд. 12, літ «А-4» (надалі – Технічні умови № 1699/ЮО-К).

У Технічних умовах № 1699/ЮО-К зазначено вид будівництва «...реконструкція системи водовідведення.» (мова оригіналу).

Окрім цього, КП «Харківводоканал» у Технічних умовах № 1699/ЮО-К у розділі «Умови водовідведення» пунктом 4 визначає: «Для забезпечення безперебійної роботи системи водовідведення необхідно придбати та передати виробнику послуг (КП «Харківводоканал») трубу ПЕ-100 SDR 17 Д=160 мм L=6 п.м для виконання ремонтно-відновлювальних робіт на каналізаційній мережі, що приймає стоки від вищезазначеного об'єкту.» (мова оригіналу).

Проте, формою технічних умов, затвердженою додатком 1 до Правил № 190, у розділі «Умови водовідведення» не передбачено придбання та передача виробнику послуг матеріалів.

Отже, придбання та передача виробнику послуг матеріалів для виконання ремонтно-відновлювальних робіт не є обов'язковою вимогою, визначеною технічними умовами, для приєднання (підключення) до систем централізованого водопостачання та водовідведення.

Також, КП «Харківводоканал» надало ТОВ «Кайрос-Харків» рахунки-фактури:

- «на передачу фінансових засобів на придбання матеріалів (обладнання) для проведення заходів, направлених на забезпечення сталої роботи системи водопостачання» на суму 2355 грн.;
- «на попередню оплату фінансових коштів в рахунок виконання заходів, передбачених ТУ № 1699/ЮО-К від 13.11.2017 на приєднання (підключення)» на суму 1734 грн.

Як зазначило КП «Харківводоканал» у листі від 06.04.2018 № 01.01-14/1944-18 (вх. № 1484), рахунки – фактури надаються споживачам для сплати «... у разі неможливості виконати технічні умови в натурі...» (мова оригіналу), тобто придбати матеріал.

Отже, для підключення до системи централізованого водопостачання та водовідведення КП «Харківводоканал» висуває додаткові, не передбачені у даному випадку Правилами № 190 вимоги у Технічних умовах № 1699/ЮО-К щодо придбання матеріалів для виконання ремонтно-відновлювальних робіт та їх передачі на склад КП «Харківводоканал» або сплати рахунків-фактур на загальну суму 4089 грн.

Зазначені вимоги КП «Харківводоканал» є безпідставними та такими, що ущемлюють інтереси ТОВ «Кайрос-Харків». Аджеспоживач для отримання послуг

з централізованого водопостачання та водовідведення зазнає додаткових витрат у розмірі близько 4089 грн.

Такі дії КП «Харківводоканал» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Дії КП «Харківводоканал» по встановленню додаткових умов для отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення стало можливим через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

В той час, коли КП «Харківводоканал» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Враховуючи наведене, дії КП «Харківводоканал», які полягають у встановленні додаткових, не передбачених у даному випадку Правилами № 190 вимогу Технічних умовах № 1699/ЮО-К для отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КП «Харківводоканал» (ідентифікаційний код – 03361715) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у встановленні додаткових, не передбачених Правилами № 190 вимогу Технічних умовах № 1699/ЮО-К для отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції

на ринку централізованого водопостачання та водовідведення.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в **1-місячний термін** з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, **провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.**

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Бугаєв А.М.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Печенізька А.С.

Тевелєва Ю.В.